

با اجرای یک طرح پژوهشی چندساله محقق شد: برداشتن چند گام مهم دیگر توسط محققان پژوهشکده علوم گیاهی در جهت دستیابی به ارقام نخود متحمل به سرما

نخود، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین حبوبات در ایران و بسیاری از کشورهای دیگر، نقش مهمی در تأمین پروتئین مورد نیاز انسان دارد. با این وجود، مشکلات ناشی از کشت دیم بهاره آن که در اثر افزایش درجه‌حرارت در اواخر بهار و اوایل تابستان و وقوع تنش‌های خشکی و گرما به‌صورت توأم با یکدیگر در مراحل رویشی و زایشی این گیاه رخ می‌دهد، عملکرد و تولید آن را با محدودیت‌هایی مواجه ساخته است. به‌منظور غلبه بر این مسئله، از حدود ۱۵ سال پیش، تحقیق در باره امکان انجام کشت پاییزه این گیاه با هدف استفاده بهینه از بارندگی‌های پاییز و زمستان و در نتیجه بهبود عملکرد و تولید آن، در دستور کار محققان پژوهشکده علوم گیاهی و دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد قرار گرفت. به این ترتیب، دستیابی به نمونه‌های نخود متحمل به سرما و پیچ‌زدگی، مناسب جهت کشت در پاییز و زمستان که از عملکرد دانه بالایی نیز برخوردار باشند، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اهداف تحقیقاتی، مطرح گردید.

در همین راستا بر اساس یکی از پروژه‌های مهم تعریف شده که طی یک پژوهش چندساله انجام گرفت و نتایج آن به‌تازگی انتشار یافته است، ابتدا بیش از ۳۰ نمونه آمیدبخش نخود (متحمل به سرما) حاصل آزمایش‌های گذشته، طی دو سال در دو منطقه سرد واقع در همدان و جلگه رخ کشت شدند و ۹ نمونه از آنها با بالاترین درصد بقای زمستانه، عملکرد دانه و ارتفاع بوته معرفی گردیدند. با توجه به ضرورت افزایش دامنه تحقیق، در آزمایش‌های بعدی که طی سه سال زراعی (۸۱-۱۳۸۲، ۸۳-۱۳۸۲ و ۸۴-۱۳۸۳) در مشهد انجام شد، بیش از ۱۵۰ نمونه نخود متحمل به سرما مورد مطالعه قرار گرفتند که حاصل آن معرفی حدود ۴۰

نمونه برتر جهت ادامه بررسی‌ها بود. در مرحله بعدی آزمایش‌های که طی سال زراعی ۸۶-۱۳۸۵ در مشهد انجام گرفت، جنبه‌های مختلف فنولوژیک، مورفولوژیک، اجزای عملکرد و عملکرد دانه بیش از ۸۱ ژنوتیپ نخود در کشت پاییزه بررسی گردید و سپس برای تکمیل بررسی‌ها دو آزمایش دیگر با هدف ارزیابی کشت انتظاری ژنوتیپ‌های متحمل به سرمای نخود (انتخابی از مراحل قبل) و نیز تأثیر اجرای آبیاری تکمیلی بر تولید و عملکرد این گیاه در شرایط آب و هوایی مشهد طراحی و اجرا گردید.

در مجموع، نتایج حاصل از این پژوهش، به شناسایی ژنوتیپ‌های نخود مناسب جهت کشت پاییزه در مناطق معتدل سرد (حدالفا دما در زمستان حدود ۱۰- درجه سانتی‌گراد) انجامید به‌طوری‌که عملکرد دانه آنها، افزایش قابل توجهی نسبت به کشت بهاره نشان داد. از طرفی ضرورت شناسایی ارقام متحمل‌تر به سرما برای کاشت پاییزه در مناطق با سرمای شدیدتر نیز مشخص گردید. همچنین کارآمدی دو راهکار کشت انتظاری و نیز انجام آبیاری تکمیلی در شرایط کنونی برای کشت پاییزه، مورد تأکید قرار گرفت.

نوع طرح: مطالعات و تحقیقات بین‌دانشگاهی
عنوان پروژه: ارزیابی تحمل به سرما در نخود به منظور شناسایی ژنوتیپ‌های مناسب جهت کاشت پاییزه در مناطق مرتفع ایران
 مجری پروژه: دکتر عبدالرضا باقری
همکاران: دکتر احمد نظامی، مهندس حسن پُرسا و دکتر منصور غلامی

دانشگاه محور: دانشگاه فردوسی مشهد
دانشگاه همکار: دانشگاه بوعلی همدان

خبر

- ۲ - سخن آغازین
- ۳ - جلسه هم‌اندیشی مسئولان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در استان خراسان رضوی
- ۴ - برگزاری پنجمین نشست معاونان دانشجویی فرهنگی و اولین نشست مدیران امور دانشجویی دانشگاه‌ها
- ۵ - دانشگاه فردوسی مشهد در اجلاس سالانه اتحادیه دانشگاه‌ها IAU
- ۶ - امشای تفاهم‌نامه همکاری دانشگاه فردوسی مشهد با دانشگاه کرپلا
- ۷ - دیدار مسئولان دانشگاه دولتی لبنان با رئیس دانشگاه
- ۸ - اخبار معاونت طرح و برنامه
- ۹ - افتتاح اولین مرکز جوار دانشگاهی در دانشگاه
- ۱۰ - برگزاری گردهمایی دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه
- ۱۱ - قدردانی معاون پژوهش و فناوری دانشگاه از دبیر همایش آب و ارزش‌های فرهنگی آن
- ۱۲ - نشست رئیس دانشگاه با اعضای هیات علمی دانشکده علوم ریاضی
- ۱۳ - برگزاری یازدهمین همایش بزرگداشت روز ملی آمار و نمایشگاه دستاوردهای آمار و برنامه‌ریزی
- ۱۴ - جشن میلاد امام رضا (ع) در دانشکده علوم ریاضی
- ۱۵ - دورایشیدان خارجی مهمان قطب علمی آنالیز روی ساختارهای جبری
- ۱۶ - برگزاری کارگاه "تصمیم‌گیری چندمعیاره به کمک فرآیند تحلیل سلسله مراتبی AHP" در کالج دانشگاه
- ۱۷ - افتتاح باجه‌های بانک ملی و تجارت در دانشگاه
- ۱۸ - افتتاح سازمان مرکزی مجتمع آموزش عالی نیشابور
- ۱۹ - جشن کرامت در مجتمع آموزش عالی نیشابور
- ۲۰ - اخبار آموزش عالی
- ۲۱ - تازه‌های نشر

گزارش

- ۱۷ - معرفی مرکز پژوهشی مطالعات خشکسالی و بدیده‌های زیان‌بخش جوی
- ۱۸ - برداشتن چند گام مهم دیگر توسط محققان پژوهشکده علوم گیاهی در جهت دستیابی به ارقام نخود متحمل به سرما
- ۱۹ - گزارش تصویری گیاهان خراسان
- ۲۰ - برگزاری گردهم‌آیی کارشناسان IT خراسان رضوی در آزمایشگاه آبیاری دانشگاه
- ۲۱ - برگزاری نخستین جشنواره فرهنگی ورزشی دانشجویان نخبه علمی کشور
- ۲۲ - حضور نشریات دانشجویی دانشگاه فردوسی در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی مطبوعات و خبرگزاری‌ها
- ۲۳ - همایش ملی و میان‌رشته‌ای آب و ارزش‌های فرهنگی آن

مصاحبه

- ۲۵ - گفتگو با مسئولان دانشگاه کرپلا

گوناگون

- ۲۷ - دانشگاه در آینه مطبوعات
- ۲۸ - ویژه‌نامه طلوع مهر

جدول

- ۳۱ - انتصاب و ابیقاء
- ۳۲ - بازنگشتگان
- ۳۳ - تسلیت

ماهنامه پیک دانشگاه شماره ۹۲ بان ۸۸

همکاران این شماره: جعفر چهارمحالی، علیرضا سباهی
 سید محمدباقر سجادی، محمد علی عبدی زاده
 الهام محمدی

صاحب امتیاز: روابط عمومی دانشگاه فردوسی مشهد
 مدیر مسؤول: صدیقه عشقی

صفحه آرا: زهره دیانی

گرافیک: محمد یعقوبی

رابطان خبری: پازوکی، پرسا، حافظی، سالاری، طبرانی را
 عباس زاده، فرازبان، فرمائی، قندهاری
 جنتی فر و میرزایی

پیک دانشگاه درگزینش، ویرایش و خلاصه نمودن مطالب
 دریافتی آزاد است

نشانی: مشهد - میدان آزادی - پردیس دانشگاه - سازمان
 مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد
 تلفن سازمان مرکزی: ۸۸۰۲۰۰۰

تلفن و نمابر روابط عمومی: ۸۸۴۶۰۳۰
 کد پستی: ۹۱۷۷۹۴۸۹۷۴

نسخه الکترونیکی پیک را در بخش نشریات سایت دانشگاه
 فردوسی مشهد ببینید
 پست الکترونیکی پیک دانشگاه: rabet@wali.um.ac.ir

Salvia atropatana

گزارش تصویری گیاهان خراسان

Tanacetum

Lonicera

Tulipa lehmanniana

